

Kuidas pakkuda teenuseid läbipaistvalt ja inimkeskelt

REGIINA SEPP

ANDMETE TAASKASUTUSE
PROGRAMMIJUHT

MAJANDUS JA
KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

Digiühiskonna järgmine arenguetapp

20 aastat digitaliseerimist on meil viinud kohta, kus digitaalne on norm.

Meie uued väljakutsed on kuidas suuta kõiki inimesi ühiskonda paremini ning kõrgema lisandväärtusega kaasata ning aina suurenevat keerukust taltsutada.

Fookus andmete vaatest:
Digiteerimisel

Digiteerimise ajastu
2000 – 2010
e-Riik

Lihtsad teenused, mis tõstsid avaliku sektori efektiivsust. Olemuslikult järgisid digitaalsed teenused mitte-digitaalsete toimimismehhanismi ja loogikat.

Teenuste osutamisel

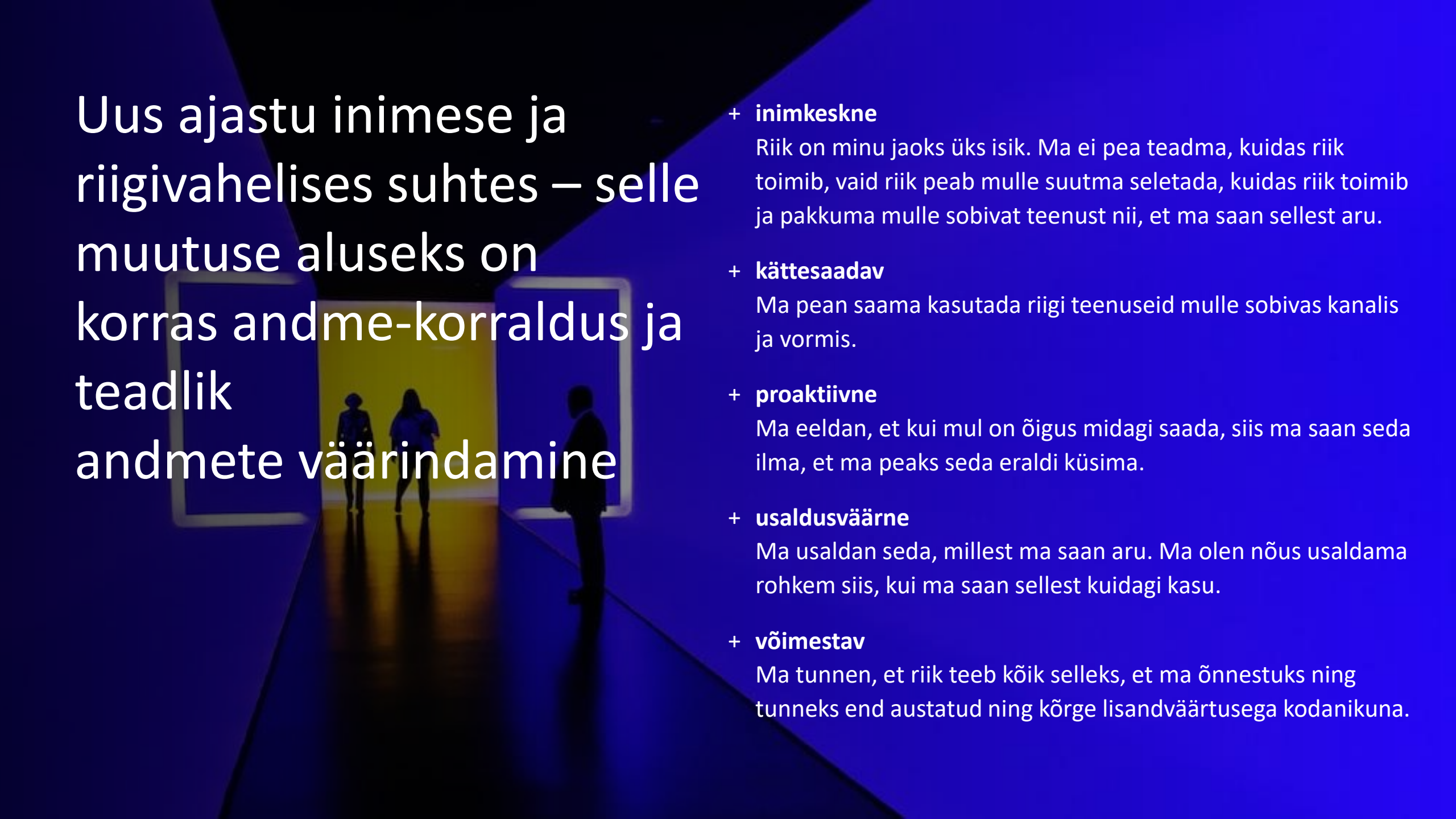
Digitaalajastu
2010 – 2020
Digiriik

Digitaalsete teenuste prevaleerimine ja andmeühiskonna teke. Digitaalsed teenused on enamasti paremad, kui nende mitte-digitaalsed analoogid.

Andmed kui vara

Postdigitaalajastu
2020 – ...
Personaalne riik

Täiesti uut tüüpi teenused, millele ei ole mitte-digitaalset vastet. **Andmemajanduse ja masinõppe abil personaalsete teenuste loomine.**

Uus ajastu inimese ja riigivahelises suhtes – selle muutuse aluseks on korras andme-korraldus ja teadlik andmete väärindamine

+ **inimkeskne**

Riik on minu jaoks üks isik. Ma ei pea teadma, kuidas riik toimib, vaid riik peab mulle suutma seletada, kuidas riik toimib ja pakkuma mulle sobivat teenust nii, et ma saan sellest aru.

+ **kättesaadav**

Ma pean saama kasutada riigi teenuseid mulle sobivas kanalis ja vormis.

+ **proaktiivne**

Ma eeldan, et kui mul on õigus midagi saada, siis ma saan seda ilma, et ma peaks seda eraldi küsima.

+ **usaldusväärne**

Ma usaldan seda, millest ma saan aru. Ma olen nõus usaldama rohkem siis, kui ma saan sellest kuidagi kasu.

+ **võimestav**

Ma tunnen, et riik teeb kõik selleks, et ma õnnestuks ning tunneks end austatud ning kõrge lisandväärtusega kodanikuna.

Usaldusväärne ja inimkeskne TI ning andmekorraldus

Inimkeskne andmekorraldus

- Eesmärk on tagada, et andmekorraldus ja tehisintellekti kasutamine riigis on inimkeskne ja usaldusväärne - sh personaalse riigi lahendused on turvalised, tagavad inimeste õiguste kaitse ning säilib üldine usaldus Eesti digiriigi suhtes. Samal ajal püsib õigusraamistik selge ja ei kujune barjääriks tehisintellekti arendamisel ja kasutuselevõtmisel.
- Andmekorraldus peab olema terviklik, ehk katma loomulike tööprotsessi osadena nii andmete kogumist, nende väärtuse sisulist hindamist, haldamist, kasutamist, arhiveerimist peale operatiivse kasutusvajaduse vähenemist ja hävitamist peale säilitustähtaja lõppu.

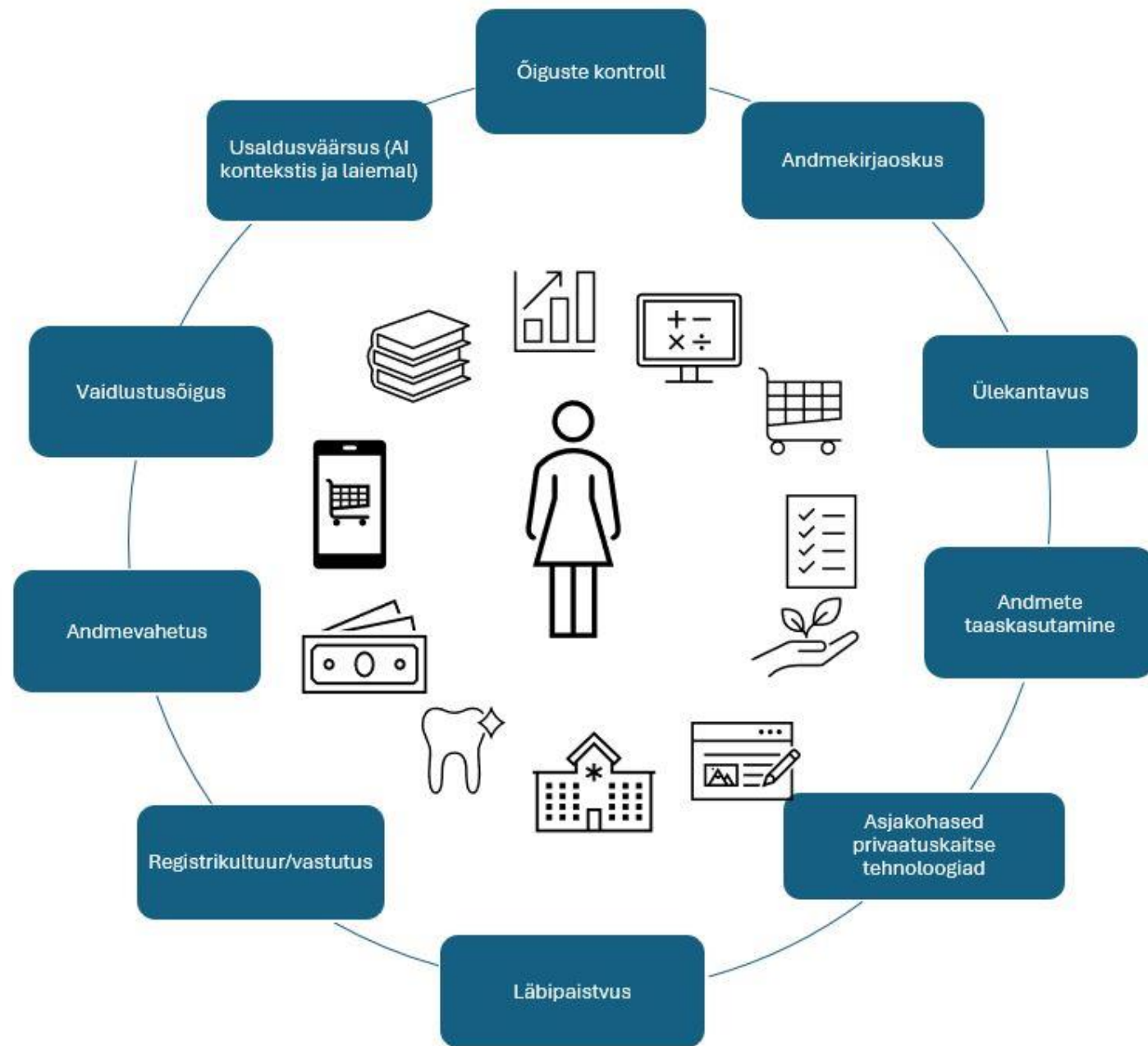
Ülevaate riigi käes olevatest andmetest ja töötlemise eesmärkidest

Asjakohased privaatuskaitse tehnoloogiad

Tehisintellekti rakendamine

Elementaarse andmekirjaoskuse kasvatamine ühiskonnas

Inimeste ootused

- **Kodanikukesksus** (54% vastanutest)
- **Läbipaistvus** (34% vastanutest)
- **Kättesaadavus** (26% vastanutest)

- **Inimese vastutus** (72% valmis enda andmeid iga-aasta kontrollima)
- **Privaatsust kaitsvalt hallatud ja kasutatud** (73% vastanutest)
- **Andmete ülekantavus** (~950 000 nõusolekut antud)
- **Nõusolekupõhine jagamine** (51% suhtuvad väga positiivselt)

Kuidas
edasi?

Andmetöötlu läbipaistvuse tagamine

Päringu tegemiseks valige palun infosüsteem(id) või avage filter.

Infosüsteem: **Rahvastikuregister x** Ava filter

Kuvatakse filtreeritud päringud

Kuupäev	Päringu sooritaja	Infosüsteem	Päringu nimetus
27.10.2023 15:54	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	Kodaniku isikuandmete ja/või laste andmete päring iseenda kohta eesti.ee-s
27.10.2023 15:54	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST
27.10.2023 15:28	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus	Rahvastikuregister	ISIKU NIME VÄLJASTAMINE ISIKUKOODI PÕHJAL
27.10.2023 15:12	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST
27.10.2023 15:12	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST
27.10.2023 15:11	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST
27.10.2023 15:11	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST
27.10.2023 15:11	Kodanikuportaal: 30303039914	Rahvastikuregister	KODANIKU PÄRING ISEENDA KOHTA RAHVASTIKUREGISTRIST

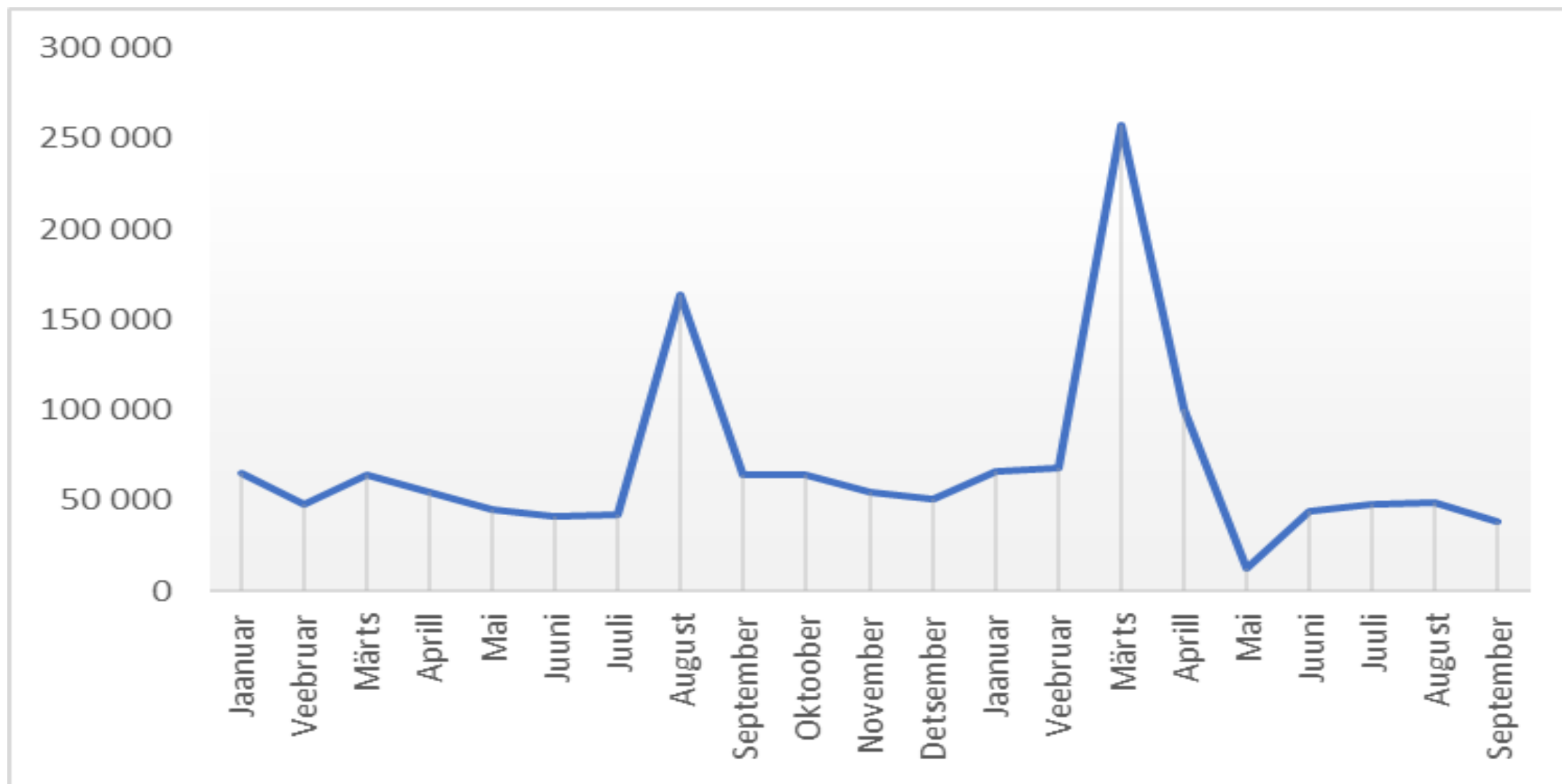
54% on teadlikud andmejälgijast

74% vastanutest peab väga oluliseks saada ülevaadet nende andmete kasutamiseks

68% leiab, et kõik päringud peaksid kajastuma andmejälgijas

Andmejälgija on praktiline tööriist andmetöötlu läbipaistvuse tagamisel

Statistika: andmejälgija kaudu tehtud päringud

Vabariigi Valitsuse memorandum

- Andmejälgija kasutamine avaliku sektori asutustele kohustuslikuks
  - Kõigil ministeeriumidel töötada hiljemalt 31. detsembriks 2025.a välja haldusalapõhine andmejälgija rakendamise tegevuskava koos ressursivajadustega
- Koostöös töötada välja asjakohased õigusaktide muudatused
  - Riigiülene optimaalne protseduur ja reeglistik andmejälgija erandite kohaldumise väljaselgitamiseks ja kokkuleppimiseks

Kuidas
Edasi?

Nõusolekuteenus

Eraisik

OK TESTNUMBER

Töölaud

E-teenused

Nõusolekuteenus

Andmejälgija

Postkast

Volitused

Seaded

INFOARTIKLID

Üldinfo

Aktuaalsed teemad

Eesti Vabariik

Õigusabi

Tarbijakaitse

Keskkond

Minu nõusolekud

Mina

Lapsed

Minu nõusolekud isikuandmete edastamiseks.

Otsi märksõna

Olek

Kõik nõusolekud

Tühista

Näita

Andmete saaja	Andmete edastaja	Andmed	Nr	Kehtib alates ↓	Kehtib kuni	Olek
AS Inbank Finance vs 2	Maksukohustuslaste registri infosüsteem	Maksuandmed	15333	02.10.2024	31.03.2025	Kehtiv
Holm Bank AS	Maksukohustuslaste registri infosüsteem	Maksuandmed	15330	01.10.2024	30.03.2025	Kehtiv
Riigi Infosüsteemi Amet	Rahvastikuregister	Abielu protsessi sündmuste edastamine	15371	27.09.2024	27.10.2024	Kehtiv
Riigi Infosüsteemi Amet	Rahvastikuregister	Abielu protsessi sündmuste edastamine	15324	27.09.2024	27.09.2024	Kehtetu
Riigi Infosüsteemi Amet	Rahvastikuregister	Abielu protsessi sündmuste edastamine	15246	19.09.2024	25.09.2024	Kehtetu

Vabatahtlik

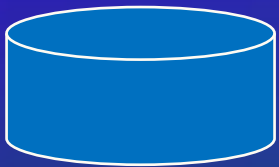
Mugavusteenus

Terviklik ülevaade

Keskne lahendus

Nõusolekuteenuse osapooled

Andmekogu loob ja registreerib nõusolekupõhiselt pakutava kaitstud teenuse

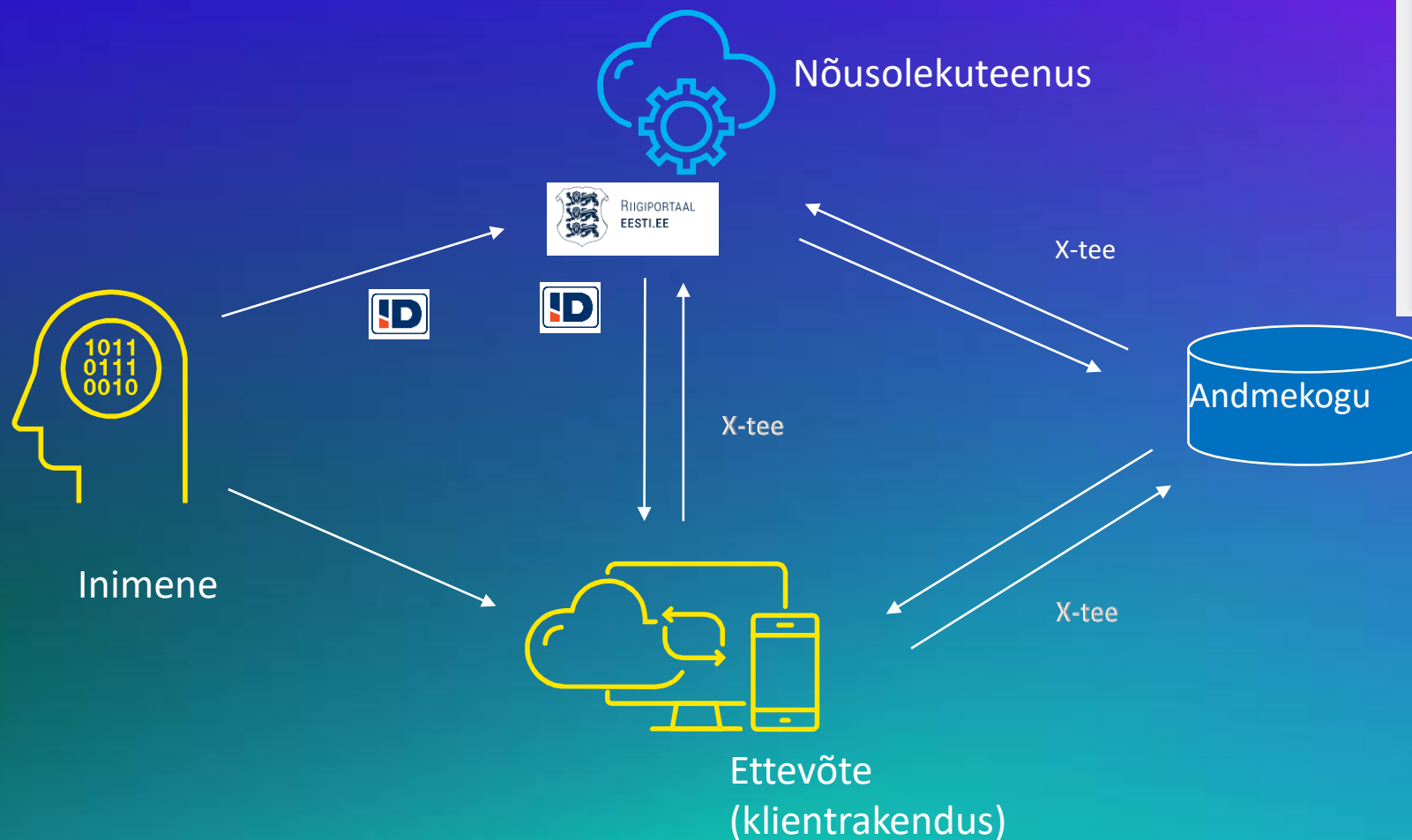
Ettevõtte lepib andmekoguga kokku teenuse kasutamise kindlal eesmärgil

Inimene tarbib ettevõtte teenust, mille osaks on nõusoleku andmine

Nõusolekuteenuse toimemudel

Avaleht / Nõusolekuteenus / Minu nõusolekud

Minu nõusolekud

Minu nõusolekud isikuandmete edastamiseks.

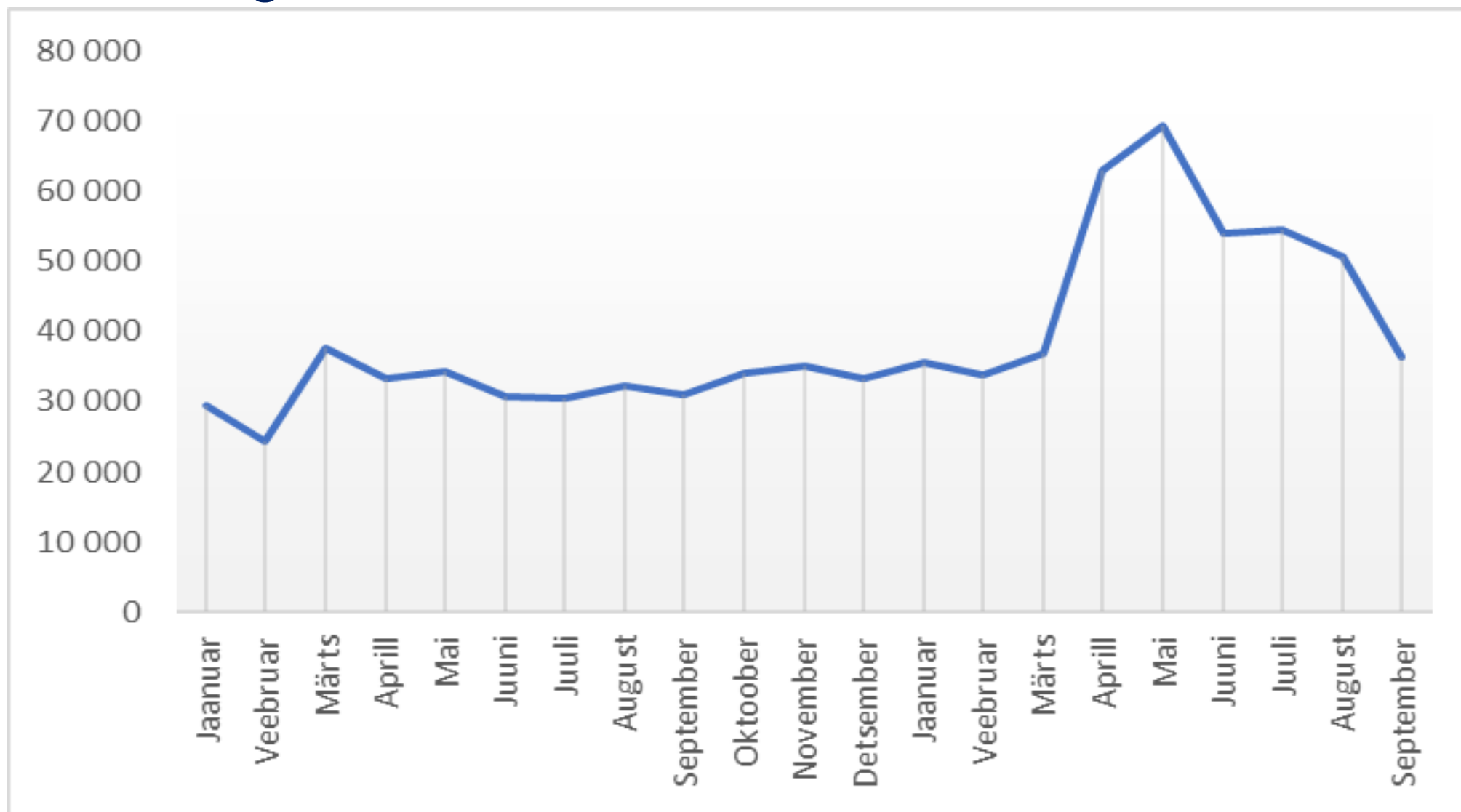
Otsi märksõna

Olek

Andmete saaja	Andmete edastaja	Andmed	Nr	Kehtib alates	Kehtib kuni	Olek
Health Startup OÜ	Tervise infosüsteem	Immuniseerimisandmed	47402	09.06.2023	08.08.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Minutöö OÜ	Ravikindlustuse andmekogu (kirst)	tervise konsultatsioonid2	47105	31.05.2023	29.08.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Finance OÜ	INFOSÜSTEEM	servicedeclaration_2706_v1	46004	17.05.2023	14.09.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Finance OÜ	Vaktsiinide Infosüsteem 2	Teenusedeklaratsioon_31marts	45652	11.05.2023	18.05.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Kalamees AS	Vaktsiinide Infosüsteem 2	Teenusedeklaratsioon_v1411_el	45204	05.05.2023	01.08.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Kalamees AS	Vaktsiinide Infosüsteem 2	Teenusedeklaratsioon_v1411_el	45156	05.05.2023	05.05.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Kalamees AS	Vaktsiinide Infosüsteem 2	teenusedekl_pikendada1aalkirjad	45203	05.05.2023	07.05.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Finance OÜ	INFOSÜSTEEM	servicedeclaration_2706_v1	45154	05.05.2023	29.06.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Finance OÜ	INFOSÜSTEEM	Teenusedeklaratsioon_v27en	45202	05.05.2023	01.06.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>
Finance OÜ	INFOSÜSTEEM	servicedeclaration_2706_v1	45153	05.05.2023	05.05.2023	<input type="button" value="Kehitv"/>

Kuvan korraga 10 1 - 10 46-ist

Statistika: genereeritud nõusolekute arv

Kasutusnäited: hetkel kasutusel olevad ja potentsiaalsed

Krediidasutused,
inimese
krediitvõimekuse
hindamiseks

SEB, Coop Pank, Holm Bank, LHV,
Bigbank jne

The logo for SEB, consisting of the letters 'SEB' in white on a green rectangular background.

Patsiendi kindlustatuse ja
tema perearsti infole
ligipääsu saamiseks

Minudoc, ePerearstikeskus

The logo for MINUDOC, featuring the word 'MINUDOC' in white on a blue background, with the tagline 'Arstile minutitega!' below it.

Toetuse andmise
tingimustele vastavuse
hindamiseks

Kultuuriministeerium

Apteegid, terviseandmete
nägemiseks, saamaks
personaalsemat teenust

Audioraamatud, ajakirjad, jms
helifailid vajaduspõhiselt

The logo for RARA, featuring the word 'RARA' in a stylized, outlined font on a light blue background.

Erinevad haridusega seotud
kasutuslood

Aitäh!

www.kratid.ee

Regiina.sepp@mkm.ee